گفت‌وگو

رئیس سلامت مادران وزارت بهداشت در گفت‌وگو با جام جم:

۹۰۰ هزار مادر باردار واکسن نزده‌اند

لیلا شوقی

جامعه

آمار واکسیناسیون روز بـه روز در حـال افزایش است. براساس آخرین آمار منتشر شده از سوی وزارت بهداشت و درمـان، بیـش از ۸۱ میلیون ایرانی حداقل یک دوز واکسـن تزریق کرده‌اند. با وجود این اما برخی افراد تمایل ندارند واکسن تزریق کنند. در این میان می‌توان به برخی مادران باردار اشـاره کرد. از یک میلیون و ۲۰۰ هزار مادر بـارداری که در کشـور وجـود دارد فقط یک‌سوم آنها واکسن تزریق کرده‌اند، چراکه مدتی پیش واکسیناسـیون مـادران بـاردار درگیر حاشیه‌هایی مانند واردات واکسن فایزر شد. در ادامه با نسـرین چنگیزی، رئیس اداره سلامت مادران وزارت بهداشت و درمان درباره وضعیت واکسیناسیون مادران باردار گفت‌وگو کرده‌ایم.

برآورد وزارت بهداشت از تعداد بانوان باردار کشور چقدر است؟

حدود یک میلیون و ۲۰۰ هزار مادر باردار.

چند درصـد از این تعداد تاکنون واکسـن کرونا تزریق کرده‌اند؟

بیش از یک سوم جمعیت مادران باردار تاکنون واکسینه شده‌اند.

چرا واکسیناسـیون مادران بـاردار درگیر حاشـیه‌های زیادی شـد؛ مثل بحث واردات واکسن فایزر؟

واکسـن فایـزر و مدرنا بـه عنـوان اولین واکسن‌های تست شـده در مادران باردار در دنیا مطرح شـد که تا مدت‌ها تنها انتخاب ما برای خرید و تزریق بـه مادران بـاردار بود که بعدها واردات و تزریق آنها منتفی شد.

اما همان زمان شایعه شد که واکسن‌های فایزر وارد شده و قرار است به افراد دیگری تزریق شود.

واکسـن‌های با پایه mRNA شـامل فایزر در سیستم بهداشتی و درمانی کشور وجود ندارد، بنابراین به افراد دیگر هم تزریق نمی‌شود.

چرا نظر مدیران سلامت درباره واکسن‌های فایزر و مدرنا تغییر کرد؟

همان‌طور که گفتم واکسـن‌های فایزر و مدرنا ابتدا تنها انتخاب‌های ما برای خرید و تزریق بود تا زمانی که با اعلام سازمان جهانی بهداشت مبنی بر صدور مجوز واکسن‌های آسترازنکا و متعاقب آن سینوفارم برای تزریق به مادران باردار برنامه کشور به سمت خرید واکسن‌هایی که دسترسی بهتری به آنها وجود دارد، رفت.

اما مدیریت به گونه‌ای بود که این مسـاله درگیر حاشیه شد.

درگیر حاشـیه نشـد. به محض صدور مجوز تزریق واکسن آسترازنکا به مادران باردار، مجوز کشـوری هم برای خرید و تزریق این واکسن در کشور صادر شد. متعاقب آن در تیرماه با صدور مجوز واکسن سینوفارم توسط سازمان جهانی بهداشـت نیز با اخذ مجوز از کمیته واکسـن شرایط واکسیناسیون مادران باردار با واکسن سینوفارم ابلاغ شد.

به دلیـل این حاشـیه‌ها برخـی از تزریق واکسـن اجتناب می‌کنند. این مسـاله چقدر خطرناک است؟

براسـاس تحقیقات احتمال تشـدید بیماری در صورت ابتلای مادران باردار نسـبت به افراد دیگر بیشتر است. احتمال تشدید ابتلا، بستری، انتقال به بخـش مراقبت‌های ویژه، نیـاز به روش‌های کمک تنفسی و حتی مرگ مادر یا جنین وجود دارد.

برای تشویق مادران باردار به تزریق واکسن چه برنامه‌ای دارید؟

برای تشـویق مادران باردار به اطلاع‌رسانی نیاز اسـت. در عین حال با واکسیناسیون پیش از بارداری می‌توان به ارتقای سـلامت مادران و روند بارداری با خیالی آسوده‌تر کمک کرد.

زمان مناسب تزریق واکسـن برای بانوان باردار چه زمانی است؟

از بعـد از ۱۲ هفته بارداری تـا ۳۹ هفته بارداری مادران باردار باید واکسن تزریق کنند.

چند درصد از بانوان بـاردار به دلیل تزریق نکردن واکسن به بیماری کرونا مبتلا شده‌اند؟

واکسیناسیون مانع ابتلای ۱۰۰ درصدی مادران نمی‌شود اما از شـدت بیماری و عوارض آن کم می‌کند و احتمال بسـتری را کاهش می‌دهد؛ بنابراین باز هم ممکن اسـت مادر بارداری با تزریق واکسن به بیماری مبتلا شود اما شدت بیماری در او کاهش پیدا می‌کند.

سیر صعودی بستری مبتلایان به کرونا

قاسم جان‌بابایی، معاون درمان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی گفت: کشور هنوز وارد پیک ششم کرونا نشده اما در برخی استان‌ها شاهد افزایش میزان بستری‌ها هستیم. به گفته وی همدان، کردستان، کرمانشاه، البرز، مازندران و گیلان ازجمله این استان‌ها هستند. جان‌بابایی درباره شیوع آنفلوآنزا در کشور نیز افزود: مواردی از آنفلوآنزا در شهرهای ایران ازجمله تهران شناسایی شده و احتمال دارد با روند افزایشی این بیماری در کشور مواجه شویم. /ایرنا

جام جم؛ برگزیده مسابقات گزارش از کودکان

خبرنگار گروه جامعه روزنامه جام جم در اولین مسابقات مشترک گزارش از کودکان نفر اول شد. این رقابت از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان یونیسف ایران با موضوع گزارش «زندگی کودکان در دوران همه‌گیری کرونا» برگزار شد. لیلا شوقی، خبرنگار گروه جامعه جام جم با گزارش «خشت به خشـت آموزش» در بخش گزارش‌نویسی مقام اول را به‌دست آورد. /جام جم‌دیلی

تخمین زده می‌شود حدود یک میلیون و ۲۰۰ هزار صندلی خالی در دانشگاه‌های کشور وجود داشته باشد

عکس: مهر

دانشگاه‌ها متروکه می‌شوند؟

معاون وزیر علوم با اشاره به کاهش تعداد دانشجویان اعلام کرده است یک میلیون و ۲۰۰ هزار صندلی خالی در دانشگاه‌ها وجود دارد

میثم اسماعیلی

جامعه

بسیاری از دانشگاه‌ها حالا شبیه شهرهای خالی از سکنه شده‌اند، فضاهایی که روزگاری مملو از ازدحام دانشجویان بود و برای ورود به این فضا سر و دست‌ها شکسته می‌شد حالا درهایش باز مانده و دانشجویان رغبتی به حضور ندارد. بررسی سه کنکور کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی نشان می‌دهد بیشترین ظرفیت خالی به نسبت جمعیت شرکت‌کننده متعلق به کنکور سراسـری امسال است. در آزمون سراسری سال ۱۴۰۰ یک میلیون و ۱۱۲ هزار و ۷۰۸ نفر ثبت‌نام کردند اما ظرفیت پذیرش با آزمون با احتسـاب چهار رشته (پزشـکی، دندانپزشکی، داروسـازی و دامپزشـکی) ۱۷۵ هزار و ۴۳۷ نفر بود. این میزان تقریبا یک‌دهم جمعیت شرکت‌کننده در کنکور سراسری ۱۴۰۰ است. این میزان در سال ۹۸ هم چندان بالا نبود و ۱۷ درصد ثبت‌نام کنندگان را تشکیل می‌داد. وزارت علوم می‌گوید خیلی از رشـته‌ها دیگر خواهان ندارند و البته رشـد جمعیت هم کاهش یافته و باعث تشدید این وضعیت شـده است. چاره این کار از سوی وزیر علوم افزایش مراکز آموزشی مهارتی عنوان شده است. محمد زلفی‌گل اعلام کرده اسـت «دانشگاه‌های مهارتی نظیر علمی کاربردی و فنی حرفه‌ای را توسعه خواهیم داد تا افراد بلافاصله پس از فارغ‌التحصیلی بتوانند وارد بازکار شوند.» کارشناسان حوزه جمعیت معتقدند افزایش فضاهای آموزشی مرهون متولدان دهه ۶۰ است. آنها معتقدند این زیرسـاخت‌ها حالا با کاهش فرزندآوری در سال‌های اخیر بی‌استفاده مانده است. چنین اسـتدلالی به این مفهوم است که کاهش رغبت به تحصیل دانشگاهی ادامه خواهد داشت.

سرچشمه این مشکلات البته یکی دو تا نیست، همان‌ها هم که فارغ‌التحصیل شـده‌اند این روزها یا بیکارند یا اگر شغلی دارند شغلشان ارتباطی به مدرک تحصیلی‌شان ندارد. رئیس اتحادیه موسسات و دانشگاه‌های غیرانتفاعی می‌گوید: «۴۰ درصد فارغ‌التحصیلان ارشد و دکتری بیکار هستند.» کارشناسـان حوزه آموزش هم معتقدند این موضوع آشکارتر از آن بوده است که منتظر نشانه‌هایش باشیم. آنها می‌گویند موضوع صندلی‌های خالی دانشـگاه‌ها از یک دهه پیش قابل پیش‌بینی بوده اما کسی به آن توجهی نکرده است. اساسا چرا موضوع صندلی‌های خالی دانشگاه‌ها را با پیشوند بحران عنوان می‌کنیم؟ جدای از این موضوع با کاهش چشمگیر دانشجویان چه سرنوشتی در انتظار فضاهای آموزشی است؟

آمار صندلی‌های خالی

تازه‌ترین آمار تعداد صندلی‌های خالی دانشـگاه‌ها را غلامحسین رحیمی‌شعرباف، معاون وزارت علوم همین چند روز گذشته اعلام کرده است، آن‌طور که او گفته در حال حاضر یک میلیون و ۲۰۰ هزار صندلی خالی در دانشگاه‌ها وجود دارد.

اولین دلیـل مسـوولان وزارت علوم بـر وجود این تعداد قابل توجـه صندلی‌های خالـی، کاهش تعداد دانشجویان طی سال‌های اخیر اسـت. آنها می‌گویند وزارت علوم در سال ۹۲، چهار میلیون و ۷۰۰ هزار دانشجو داشت که در سال ۹۹ این تعداد دانشجو به حدود سه میلیون و ۴۰۰ هزار نفر کاهش پیدا کرده است.

روزگاری دانشجویان به دنبال راهیابی به دانشگاه‌ها بودند و حالا دانشـگاه‌ها با هر ترفنـدی به دنبال کشـاندن دانشـجویان به دانشـگاه‌ها هستند. غیر از دانشـگاه‌های مـادر و برتر، تقریبـا تمامی دانشـگاه‌ها این روزها بـرای ادامـه روند حیات خود در فضای آموزشـی به دنبال جذب دانشـجو هسـتند. علـی آهون‌منـش، رئیـس اتحادیه موسسـات و دانشـگاه‌های غیرانتفاعی می‌گوید: ۷۵ درصد ظرفیت‌های ایجاد شـده در موسسات و دانشگاه‌های غیرانتفاعی خالی مانده و تنها ۲۵ درصد آن تکمیل شده است.

آهون‌منش: ۷۵ درصد ظرفیت‌های ایجاد شده در موسسات و دانشگاه‌های غیرانتفاعی خالی مانده و فقط ۲۵ درصد آن تکمیل شده است

چرا صندلی خالی بحران است؟

از خالی ماندن صندلی دانشگاه‌ها بسیار گلایه شده است، مسوولان وزارت علوم هشدار داده‌اند و کارشناسان آموزشـی نهیب زده‌اند اما چرا این اتفاق یک بحران محسوب می‌شود؟ این سوال را می‌توان به گونه دیگری هم مطرح کرد، این‌که وقتی اغلب فارغ‌التحصیلان بیکار هسـتند چه لزومی دارد که جوانان حداقل چهار سال را صرف تحصیل در دانشگاه کنند؟

محمد فاضل، کارشـناس آموزشی معتقد اسـت کاهش اقبال افراد به کسـب مدارک علمی ریشـه‌هایی اجتماعی دارد اما وقتی از بحران حرف می‌زنیم این وضعیت شـامل موسسـات و زیرساخت‌های آموزشی اسـت تا دانشـجویان. او به جام جم می‌گوید: «هدررفت سرمایه اولین مولفه شرایط بحرانی این موضوع اسـت. این سرمایه شامل نیروی انسـانی اعم از استادان و اعضای هیات علمی می‌شـود تا فضاها و امکانات بسـیار آموزشـی که برای حدود یک میلیون دانشجو طراحی شده اسـت اما حالا همین زیرسـاخت‌ها پذیرای فقط ۴۰۰ هزار دانشجوست. همین موضوع هم باعـث بیکاری افـراد دیگری از جمله کارمندان و اسـتادان دانشـگاه‌ها می‌شود.» این نکته مورد اشـاره علی آهون‌منش هم قرار گرفته است. او هم معتقد است روند ورشکستگی دانشگاه‌ها از سال‌های پیش آغاز شده اسـت و بسیاری از این موسسات در حال زیاندهی هستند.

او به جام جم می‌گوید: «بسیاری از دانشگاه‌ها سـهمی از بودجه‌های دولتی ندارند و پایداری‌شان تنها به واسطه شهریه دانشجویان است، بنابراین با ادامه این وضعیت ورشکستگی این فضاها قطعی است.»

از او می‌پرسیم پس چرا این موسسـات با خالی ماندن ۷۵ درصدی فضای بالادستی مانع تعطیلی این موسسـات شـده اسـت. او می‌افزاید: «بندی قانونی وجود دارد که در صورت تعطیلی این موسسات، زیرساخت‌ها و فضاهای آموزشـی آنها به دولت تعلق می‌گیرد! به همین دلیل اغلب این موسسات ترجیح می‌دهند با وضعیت موجود همچنان حضور داشته باشند تا همان اندک سرمایه‌شان هم از دست نرود.»

وقتی دیپلمه‌ها شانس بیشتری دارند

تعداد جمعیت دانشـجویان کاهش داشته، تب مدرک‌گرایی کاهش یافتـه و البته تحصیـلات عالی تغییـری در جایگاه اجتماعـی افراد نـدارد و همه این عوامل باعث شـده حجم قابل‌توجهی از ظرفیت دانشگاه‌ها خالی بماند. اما سرچشمه اصلی این معضل را بسـیاری در وضعیت نامناسب اجتماعی می‌دانند.

محمد فاضل، کارشـناس آموزشـی معتقد است در گذشته اهدافی پشـت ورود به دانشـگاه‌ها از سـوی جامعه وجود داشـت که در حال حاضر آن اهداف کارآمدی خود را از دست داده است. او می‌افزاید: «آن تب ولع‌گونه برای ورود به دانشگاه به‌واسطه رسـیدن به اهدافی از جمله کسب موقعیت شغلی مناسـب و تصاحب جایگاه اجتماعی بالاتر بـود، اما در زمانه کنونی این اهداف با راه یافتن به دانشگاه محقق نمی‌شود.»

ابراهیم سحرخیز، معاون پیشین وزارت آموزش و پرورش نیز معتقد اسـت نه‌تنها این اهداف با ورود به دانشـگاه محقق نمی‌شـود، بلکه به نوعی این اهـداف با ورود به دانشـگاه مخدوش می‌شـود. او به جام جم می‌گوید: «باید توجه داشت براسـاس آمارهای رسـمی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، بیشـترین آمار بیکاری، در میان قشـر تحصیلکرده جامعه است. یعنی اکنون شـرایط اقتصادی ایران به گونه‌ای است که دیپلمه‌ها راحت‌تر از افراد دارای مدارک دانشـگاهی می‌توانند شغل متناسب با سطح تحصیلات خود را پیدا کنند.»

البته او به دلیل دیگری هم اشـاره می‌کنـد و می‌گوید: «چند سالی اسـت وزارت علوم اعلام می‌کند بخش زیادی از ظرفیت دانشگاه‌ها مربوط به رشته‌محل‌هایی است که افراد می‌توانند بدون شرکت در کنکور در آنها پذیرفته شوند؛ بنابراین بخشی از افرادی که امسال مجاز به انتخاب رشته شده‌اند، ولی این کار را انجام نداده‌اند، به دانشگاه‌ها و مراکز آموزش‌عالی شهرهای محل زندگی خود می‌روند و از ظرفیت بـدون کنکور این مراکز اسـتفاده می‌کنند.» به گفته این کارشناس آموزش، براساس صحبت‌های مسـوولان آموزش‌عالی کشور، ظرفیت پذیرش بدون کنکور دانشگاه‌ها سال به سـال بیشتر می‌شود، پس طبیعتا تعـداد افرادی که انتخاب رشـته نمی‌کننـد و از این ظرفیت استفاده می‌کنند نیز هر سال افزایش می‌یابد.

صندلی‌ها خالی می‌ماند؟

به گفته کارشناسان، بحران صندلی‌های خالی در دانشگاه‌ها ادامه خواهد داشت. هفت سال اسـت که وزارت علوم مجوز تاسیس موسسـات غیرانتفاعی دانشـگاهی را نمی‌دهد و سال‌هاست مسوولان در پی ساماندهی فضاهای آموزشی در ایران هستند. اما سوال این است که در این شرایط قرار است صندلی‌ها همچنـان خالی بماند یا برای پرکـردن این ظرفیت برنامه و سیاستی وجود دارد؟

محمد فاضل معتقد اسـت بهترین راه ارتقای سـطح کیفی آموزش اسـت، او می‌گوید بسـیاری از دانشـجویان پس از فارغ‌التحصیلی مهارت لازم در رشته تحصیلی خود را ندارند. به باور بسیاری از کارشناسان حوزه آموزش عالی دانشگاه‌ها باید روی کیفیت و پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی بیشتر از قبل تلاش کنند تا دانشگاه‌ها خالی نمانند.

در این سـال‌ها البته برخی کارشناسـان هم گفته‌اند جذب دانشـجویان بین‌المللی و خارجـی در این زمینـه می‌تواند تاثیرگذار باشـد و با کارآفرین‌کردن دانشـگاه‌ها ظرفیت‌های خالی را می‌توان جبران کرد. اما سیاست وزارت علوم چیست؟

محمد زلفی‌گل، وزیر علوم معتقد اسـت اسـاس مشـکل خالی‌ماندن ظرفیت دانشـگاه‌ها در بیکاری فارغ‌التحصیلان اسـت و بنابراین برای پرکردن این خلا باید این مشکل را حل کرد. او گفته است: «یکی از دلایل افزایش صندلی‌های خالی در دانشگاه‌ها این است که برخی رشته‌های دانشگاهی متقاضی ندارند و افراد به آینده کاری آن رشته‌ها اطمینان ندارند.

اگر به گونه‌ای عمل کنیم که اشـتغال، اشتغال‌پذیری و تولید فارغ‌التحصیـلان دانشـگاهی رونق پیدا کند مشـکل نبود تمایل برای تحصیـل در برخی رشـته‌های دانشـگاهی نیز کاهش می‌یابد.»

چالشی که قابل پیش‌بینی بود

بحـران صنـدلی‌های خالـی در حـال حاضر علاوه‌بـر دانـشـگاه‌های دولـتی دانـشـگاه‌های پیـام نـور، جامع علمی‌کاربردی، آزاد و غیرانتفاعی را هم تهدید می‌کند. آمارهای سال گذشته نشان می‌دهد به ازای هر دانشجو، پنج صندلی خالی در ایـن دانشگاه‌ها وجـود دارد. آن‌طـور کـه سـازمـان سنجش کشور اعـلام کـرده اسـت: «بیش از ۳۲۸ هـزار صندلی دانشگاه، متقاضی نـدارد» و خالی مانده است. اما این اتفاق حتما معلول‌های دیگری هم دارد.

البته وجود نابه‌سـامانی‌های اقتصادی چند سال اخیر، وضعیت معیشتی سـخت جامعه ایرانی را به همراه داشته و تحصیلات پرهزینه هم، از آن دسته‌ای است که می‌تواند با توجه به وضعیت اقتصادی به‌راحتی حذف شود، به این مفهوم که بسیاری قید دانشگاه پولی را به‌واسطه هزینه‌های بالایش می‌زنند. اما دلیلی که اغلب کارشناسان حوزه آموزشی آن را به عنوان یکی از مهم‌ترین دلایل این بحران می‌دانند، نبود توازن و هماهنگی بین متقاضیان رشته‌ها، داوطلبان حضور در دانشگاه‌ها و ظرفیت‌های درنظر گرفته شده است.

متهم اصلی این نبود توازن هم نظام آموزش عالی اسـت و این‌که این گره بزرگ به‌واسطه ساماندهی نشدن دانشـگاه‌ها پیش آمده اسـت. به گفته محمد فاضل این موضوع به‌راحتی قابل پیش‌بینـی بود. او ادامه می‌دهد: «هر جامعه‌ای نیاز به طراحی برنامه اسـتراتژیک در همه حوزه‌ها دارد، امـا در جامعه ایران، در هیچ حوزه‌ای برنامه اسـتراتژیک نداریم. تمام برنامه‌ریزی‌های ما لحظه‌ای و آنی طراحی می‌شود. بحران صندلی‌های خالی دانشگاه از ۱۵ سال پیش قابل مدیریت بود. همین حالا بحران‌های ۱۰ سال آینده ما مشخص است، اما کسی به آن توجهی ندارد و یک دهه دیگر تازه به فکر خواهیم افتاد که باید چه کار کنیم.»

چند درصد با کنکور به دانشگاه رفتند؟

امسـال از بین یک میلیون و ۸۲ هـزار و ۹۰۰ نفر مجاز به انتخاب رشـته تنها ۵۲۳ هزار و ۶۷۳ نفر انتخاب رشـته کرده‌اند. به این مفهوم که تقریبا نیمـی از داوطلبانی که کنکور داده‌اند، انتخاب رشـته نکرده‌انـد، این رویه در گذشته هم وجود داشته است.

آن‌طور که اعلام شـد، سال گذشـته هم تنها ۴۶ درصد اقدام به انتخاب رشته کرده‌اند. در حالی که سال ۹۸ این تعداد کمی بیـش از ۵۴ درصد بوده اسـت. اما از همان ۵۴ درصد داوطلبان سـال ۹۸ که انتخاب رشته کرده‌اند، چند درصدشان به دانشگاه رفته‌اند؟ نکته عجیب آماری این است که تعداد افرادی که در سـال ۹۸ با آزمون وارد دانشگاه شدند تنها ۱۷ درصد داوطلبان کنکور را تشکیل می‌دهد! به این مفهوم که از میان یک میلیون و ۱۱۹ هزار داوطلب سال ۹۸ تنها ۱۷ درصد داوطلبان در رشته‌های با آزمون دانشگاه‌ها قبول شده‌اند.

به گواه آمار یک میلیون و ۱۱۹ هزار و ۴۱۱ داوطلب در آزمون

سراسری سـال ۹۸ ثبت‌نام کردند که از این میان، تعداد یک میلیون و ۱۸ هـزار و ۷۰۳ داوطلب در جلسـه آزمون حاضر بودند و از این تعـداد، ۸۳۲ هـزار و ۲۸۹ داوطلب مجاز به انتخاب رشته شـدند. آمار نهایی انتخاب رشته داوطلبان مجاز کنکور ۹۸ نشان می‌دهد از تعداد ۸۳۲ هزار و ۲۸۹ داوطلب مجاز، تعداد ۴۵۳ هـزار و ۳۲۷ نفر معادل ۵۴ درصد مجازین نسبت به انتخاب رشته‌های تحصیلی با آزمون اقدام کردند. در نهایت از تعداد ۴۵۳ هزار و ۳۲۷ نفر داوطلب کنکور ۹۸ که مجاز به انتخاب رشته شده بودند، تنها ۱۹۱ هزار و ۲۱۵ نفر قبول شدند.